

УДК 330.341.1: 332.142.6
DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.55>

О. І. Дацій

доктор економічних наук,
завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи
Міжрегіональна Академія управління персоналом

І. В. Сервецький

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри національної безпеки
Міжрегіональна Академія управління персоналом

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

У статті акцентовано увагу на необхідності у визначенні основних аспектів для переходу від централізованої економіки до економіки знань, яка може бути результатом інноваційного оновлення основних фондів та зелених технологій, які будуть направлятися до позитивних організаційних перетворень протягом тривалого часу. При дослідженні автори орієнтувались на різні моделі інноваційного розвитку залежно від стану науково-технічного потенціалу і конкретних проблем, що стають перед суспільством. Зазначено, що економічні інновації визначають позитивні зміни в фінансовій, платіжній, бухгалтерській, загальній сфері діяльності, а екологічні – які зменшують або запобігають негативному впливу виробництва на навколишнє середовище, включаючи зелені інвестиції.

Мета роботи полягає дослідження інновацій з розвитку науково-технічного прогресу в Україні та в забезпеченні конкурентоспроможності продукції з урахуванням енергозберігаючих і зелених технологій.

Методологія. Оцінюючи катастрофічність сучасних методів економічного розвитку, вичерпність природних ресурсів і взаємозв'язок всіх еколого-економічних процесів, стало важливою причиною пошуку методів збалансованого розвитку суспільства. Одним із таких методів забезпечення збалансованого розвитку суспільства – є екологічні інновації. На сьогодні прийняття управлінських рішень керівниками відбувається з урахуванням новітніх досягнень в усіх сферах. Тому, науково-технічний прогрес та інновації відіграють досить важливу роль в усіх сферах життєдіяльності держави. Сучасні умови розвитку та глобальні виклики спонукають країни, до активного впровадження інновацій, особливо – екологічних, оскільки на сьогодні їх впровадження є запорукою соціально-економічного благополуччя всього суспільства.

Наукова новизна полягає в реалізації основних аспектів інновацій, що представляють основу діючої сили науково-технічного прогресу та прогресу для збереження природного середовища.

Висновки. Облік витрат на здійснення інноваційної та еколого-економічної діяльності підприємствами належним чином не здійснюється. Нами доведено, що в Україні відсутня ефективна діяльність на мікро і макрорівні з дослідження та впровадження інноваційної діяльності в екології та розвитку економіки. Відсутній в Україні динамічний розвиток власного виробництва за рахунок всеохоплюючої підтримки з боку держави; не встановлено жорсткий контроль над банками з відміною комерційної таємниці; за рахунок банківських махінацій, ведеться збагачення олігархів шляхом «одержання грошей з повітря»; в Україні не ліквідована можливість фінансово-спекулятивного пограбування суспільства, встановлення фінансових потоків.

Україна, поки що не стала до інноваційного шляху розвитку в економіці в цілому, включаючи збереження довкілля, та не взяла всього цінного, що нам підходить з дос-

віду реформ інших розвинених країн. Основними етапами розвитку інноваційної діяльності, особливо у регіонах України, має стати:

- довгострокове прогнозування, тобто розробка комплексного соціально-економічного й науково-технічного прогнозу розвитку регіону на довгострокову перспективу з обов'язковим включенням охорони і збереження довкілля (тобто екологічні проблеми);

- формування переліку стратегічних напрямів регіональних програм, пов'язаних з нововведеннями в найважливіших галузях економіки й соціального розвитку, також як продовольча сфера, здорове довкілля, товари народного вжитку, охорони здоров'я, будівельні матеріали та технології, наука і освіта, формування мережі наукових закладів та іншу;

- створення системи органів регулювання інноваційної діяльності, починаючи з структур загальнонаціонального і регіонального рівнів створення органів, які забезпечують контроль та реалізацію відповідних рішень на усіх рівнях управління економікою та екологією;

- створення ефективного механізму концентрації науково-технічних ресурсів на пріоритетних напрямках й об'ємне фінансування інноваційних проектів, включаючи залучення не тільки внутрішньо національних та внутрішньо регіональних, але й зарубіжних фондів, та міжнародних проектів по найбільш капіталомістких напрямках науково-технічного прогресу.

Реалізації інноваційного процесу багато в чому буде сприяти індикативне планування. Невід'ємною складовою ринкової економічної системи є правова, бюджетна та фінансово-кредитна система. Пошуки найбільш вигідних варіантів у міжрегіональному поділі праці, спеціалізації, кооперації та інтеграції виробництва, збуту продукції, вихід на зовнішні ринки є однією з вирішальних проблем інноваційного, регіонального розвитку. Критерієм його узагальнюючої оцінки виступає рівень валового внутрішнього продукту та валової доданої вартості у розрахунку на душу населення кожного економічного регіону. Чим краще діє система управління інноваціями у кожному регіоні, чим повільніше використовується його природно-ресурсний й виробничий потенціал для високоефективного розвитку властивих йому товаро виробництв та ринків.

Ключові слова: інновації, науково-технічний прогрес, збереження природного середовища, розвиток власного виробництва, суспільство.

Постановка проблеми. Інновації як один з проявів науково-технічного прогресу відіграють істотну роль у розвитку сучасного суспільства. За умов активізації науково-технічного прогресу в XXI ст. світова спільнота особливо у сфері обслуговування намагається створити новітню модель розвитку, що обумовлено глобалізацією та інформатизацією суспільства, трансформацією його гуманітарної, соціально-економічної та екологічної спрямованості. Як відомо, зростання рівня споживання економічних благ, у т. ч. послуг у суспільстві зумовлюють нові визначальні домінанти розвитку, а також відповідні суперечності у збалансуванні виробничих і соціально-економічних інтересів у процесі провайдингу природоохоронної діяльності. Трансформуючи природні ресурси в споживчі блага в процесі виробництва та економіки, суспільство прирікає себе на протистояння природі. Його залежність від довкілля в сфері послуг набуває нових форм, а суперечливий характер взаємо-

відносин з природою стає дедалі помітнішим.

Останнім часом в Україні помічається відчутна активізація дипломатичної підтримки інновацій на основі застосування інструментів економічної та фінансової політики, а також методом створення організаційно-юридичних умов, які заохочують динаміку суб'єктів господарської діяльності до інновацій. Це відкриває для України можливість переходу на світові стандарти раціонального та розумного споживання енергії, освоєння ресурсів природного середовища, підвищення рівня технологій, юридичного захисту інтелектуальної власності. Завершальною метою цих зрушень є створення прогресивної конкурентноздатної на світових ринках інноваційної продукції.

Зауважимо, що в умовах глобалізації та постійного загострення конкуренції фундаментом конкурентоспроможності є інновації, які дають можливість країнам, що володіють інноваційними конку-

рентними перевагами, займати належне місце в світовому співтоваристві. На жаль, і до сучасного часу використання інновацій як одного з центральних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності в Україні системно не здійснюється. Таким чином, стратегічні завдання потребують підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на інноваційних засадах, що має сформулювати переваги для вітчизняних виробників у боротьбі з конкурентами на внутрішніх та міжнародних ринках та посприяти Україні зайняти гідне місце поряд із розвиненими світовими країнами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням даної проблеми займається багато вчених та молодих науковців. Серед них значний вклад у вивченні цього питання внесли: Дубас Р. Г., Колотило Д.М., Орлов Н., А., Яновська Є.С., Кузовенко В. А., Дяченко Н. М., Білявський Г. О., Бутченко Л. І., Фурдуй Р. С., Костіков І. Ю., Заверуха Н. М., Серебряков В. В., Скиба Ю. А., Вороновська О. В. та ін.

Мета роботи полягає дослідження інновацій з розвитку науково-технічного прогресу в Україні та в забезпеченні конкурентоспроможності продукції з урахуванням енергозберігаючих і зелених технологій.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із територіальної, галузевої та структурної неоднорідності науково-технічного потенціалу України, на етапі становлення ринкових відносин можна використовувати різні моделі інноваційного розвитку [5], а саме:

1) «активної дифузії інновацій», яка характеризується взаємодією уряду з науковими установами, вузами, підприємствами і організаціями. Головне завдання науки – розробка нових засобів застосування існуючих вітчизняних і зарубіжних технологій;

2) «державної підтримки інноваційних форм», що орієнтована на державну підтримку будь-яких національних інноваційних структур у виході з наукоємною продукцією на світовий ринок;

3) «локального інноваційного середовища» на зразок «наукових парків», «тех-

нополісів», а в Україні – «територіальних наукових центрів», що характеризується концентрацією на певній території наукового, освітнього, виробничого, фінансового потенціалів, об'єднаних єдиним процесом технологічного розвитку;

4) «міжгалузевих наукових технічних комплексів» (МНТК), яка може стати інноваційною системою за умови генерації всіх характеристик для моделі «локальне інноваційне середовище», факторів МНТК, що діють в Україні, мають значний науковий виробничий потенціал;

5) Модель СНД, заснована на науково-технічному співробітництві між державами, підприємствами та організаціями європейських країн за спільними програмами, комерційними замовленнями на науково-технічну продукцію, взаємовигідний обмін науково-технічною інформацією;

6) «світового співробітництва», орієнтована на активну участь України у міжнародному науково-технічному співробітництві і широкому обміні науковими результатами і новими технологіями. У нашому випадку щодо цього дослідження більше прийнятна перша модель інноваційного розвитку. Оскільки інноваційна тематика є для нас актуальною, ми уважно, ознайомилися з останніми публікаціями [2; 4; 5; 9] і маємо констатувати: інноваційні перспективи України, як і раніше залишаються доволі туманними. Далі вони пояснюють причини цього неприємного факту.

По-перше, констатуємо, що практично всю вербальну та епістолярну активність на інноваційному полі (особливо в екології) демонструють виключно люди науки й ті, кого прийнято називати експертами (найчастіше це ті ж вчені), які в численних статтях і доповідях закликають державу і бізнес перейти на інноваційні рейки. Проте їх представники ніби не чують цих закликів, мовчать і в дискусіях участі не беруть.

По-друге, більшість фахівців, які досліджують інноваційну тематику, зазвичай правильно й обґрунтовано вказують на проблеми і бар'єри, що перешкоджають інноваційному розвитку економіки, та ілюструють це за допомогою переконливої статистики [9] та експертних

суджень. Але як тільки справа доходить до з'ясування причин, що викликають ці проблеми і створюють певні бар'єри, то переконливість і обґрунтованість суджень кудись зникають, а сформульовані положення та висновки викликають чимале здивування.

Головними причинами невдач інноваційних починань найчастіше називають:

1) низький рівень фінансування наукової та інноваційної сфер;

2) фрагментарність, неузгодженість існуючих інноваційних законів, стратегій, програм різного рівня або їх невиконання;

3) відсутність повноважного органу державної влади, відповідального за інноваційний розвиток економіки;

4) недосконалість інститутів інноваційної інфраструктури;

5) недосконалість або навіть відсутність бухгалтерського обліку (особливо в екології);

6) зазвичай владі пропонується один і той самий перелік рекомендацій: збільшити фінансування, вдосконалити діючи та прийняти нові закони і програми, створити новий повноважний державний орган та прискорити створення інноваційної інфраструктури – різноманітних парків, технополісів і венчурних фондів. Зауважимо, що такого роду висновки та рекомендації залишаються незмінними вже багато років.

Україна продовжує займати останні місця в різних інноваційних рейтингах, більшість наукомістких виробництв деградують, малий технологічний бізнес не відіграє ніякої ролі в реальному еколого-економічному житті. Виникає питання. Чому в інноваційних дискусіях не бере участь великий бізнес? Швидше за все, тому, що для нього цієї проблеми (до переходу до інноваційних координат розвитку) взагалі не існує, оскільки цей бізнес звертається до науки і нових технологій тільки тоді, коли цього не можна не робити, тобто коли конкуренти випереджають і падає прибутковість.

Сама по собі «любов до інновацій» є протиприродною для бізнесу, оскільки це пов'язано з підвищеними витратами. У великому ж бізнесі нашої країни конкуренції між виробниками практично немає,

а є конкуренція за близькість до влади і державних ресурсів. Перемагати за такої «конкуренції» і за рахунок цього забезпечувати прибутковість свого бізнесу цілком можливо і без інновацій у класичному їх розумінні. Тут будуть більш доречними «інновації» в корупційні схеми і в схемі вибіркового правозастосування, що теж є елементом корупції. Створене в країні непрозоре бізнес-середовище є цілком звичним і навіть комфортним для лідерів українського бізнесу, що дозволяє їм досить успішно функціонувати, не обтяжуючи себе якими небудь нововведеннями.

Наші дослідження бухгалтерського екологічного обліку спільно зі студентами при виконанні випускних дипломних робіт (Андрущенко П.Г. та інші) у вузах м. Полтави показали, що деякі підприємства Полтавщини питаннями збереження довкілля та інноваціями в екології не займаються належним чином, або зовсім не займаються проблемами екології. У цій статті ми пропонуємо здійснювати облік витрат на інновації відповідно робочого плану рахунків, який показано у таблиці [4, с. 27].

Витрати на інновації не є абсолютно новим об'єктом бухгалтерського відображення, разом з тим вони є об'єктом управління і виступають одним з ключових показників у процесі прийняття управлінських рішень, пов'язаних із підвищенням ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств. Інформаційна система бухгалтерського обліку здатна надавати дані про витрати у різних розрізах, у тому числі відображувати структуру витрат, які беруть участь у процесах створення нової продукції та технологічного оновлення виробництва.

Моделювання інформаційних систем обліку, що використовуються суб'єктами господарювання, дає змогу провести таку модифікацію без значних витрат часу і праці. При цьому сучасне програмне забезпечення створює можливість для формування необхідної інформації та отримання додаткових аналітичних показників для відносного порівняння обсягів понесених витрат із запланованими і виявлення резервів для їх зниження.

Відповідно до цього можна зробити висновок:

1) існуюча практика обліку та контролю не дає змоги повною мірою сформуванню необхідну інформацію про процеси, що відбуваються у межах інноваційної діяльності. Частково це пов'язано з тим, що інноваційна діяльність ще не стала очевидним об'єктом господарського обліку, а витрати, що виникають протягом інноваційного процесу, ще не знайшли належного відображення у системі бухгалтерського обліку;

2) доцільним, на нашу думку, є створення єдиної методики обліку витрат на інновації, яка сприятиме забезпеченню достовірної інформації, підвищенню її аналітичності, а також виявленню резервів для зменшення витрат. При цьому автоматизація обліку витрат на інновації дасть можливість без значного збільшення трудомісткості облікових робіт підвищити їх оперативність;

3) однією із причин неефективного обліку витрат на інновації слід називати людський фактор, під яким розуміють кваліфікаційний, професійний рівень облікових працівників, їх відношення до справи, зацікавленість адекватно відображувати господарські операції в облікових регістрах, аналізувати цифри та на їх основі робити аргументовані висновки і передавати корисну інформацію менеджерам для ефективного управління господарськими процесами, у тому числі й пов'язаними з інноваційною діяльністю.

У загальному вигляді інноваційний процес можна представити так [2]:

$I_{Pr} = ФД - ПД - Р - Пр - Б - ОС - ПВ - М - Зб$ (1),

де: ФД – фундаментальні (теоретичні дослідження);

ПД – прикладні дослідження;

Р – розробка;

Пр – проектування;

Б – будівництво;

ОС – освоєння;

М – маркетинг;

Зб – збут.

Знаючи формулу (1) можна побудувати алгоритм інноваційного процесу у виробничих процесах.

Не дивлячись на економічні негаразди, в Україні впроваджуються вагомні інно-

вації. Так, під рубрикою «Економіка» в газеті «Україна молода», №167 (1560) за 28 грудня 2016 року зазначено, що у Кривому Розі на гірничо-металургійному комплексі України, яким керує генеральний директор індієць Парамжит Калон, впроваджено в 2014 році власну діючу систему автоматизованого екологічного моніторингу з трьома постами спостереження, а дані щоденно відображаються на великому екрані на території міста Кривий Ріг. Модуль «Екомоніторинг» розміщено на Криворізькому ресурсному центрі, де мешканці Кривого Рогу зможуть в онлайн-режимі бачити показники автоматизованих постів спостереження за якістю атмосферного повітря. Модуль надає можливість бачити дані про стан атмосфери з періодичністю в 1 годину, а також щоденні середньодобові показники.

На ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» вивели з експлуатації екологічно і технічно застарілих потужностей. Підприємство отримало дозвіл використовувати двованний сталеплавильний агрегат №6 мартенівського виробництва до 2020 року, якщо виконає всі зобов'язання зі зменшення викидів у повітря. І така робота вже успішно виконується компанією «Арселор». Викиди пилу знизилися на 45%, а забруднення води – на 70%. Виробництво безпечної екологічної сталі – це мета «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Другий приклад. У Херсонській області, у м. Гола Пристань діє фермерське господарство «Інтегровані агросистеми», у якого на балансі є завод з переробки томатної пасти. За добу завод переробляє біля 3 тисяч тонн томатів та виробляє томатну пасту своєї торгівельної марки «Іна-гро». Паста сертифікована на безпечність продукції. Забор води, яка потім використовується у виробничому процесі, здійснюється із чотирьох скважин, глибина яких становить по 350 м. Забруднена стічна вода направляється на біологічну очистку за італійською технологічною схемою на очисних спорудах «Claber» за допомогою аеробних мікроорганізмів активного мулу. Залишки активного мулу після очищення води використовують потім як добриво під сільськогосподарські зернові культури, що має економічний ефект.

Інший приклад. На Полтавщині (газета «Вечірня Полтава». №39 (1231) за 28 вересня 2016 р.) створено оновлене Полтавське сільськогосподарське товариство, яке очолює Герой Соціалістичної Праці, Герой України, академік Семен Антоненко. Він запропонував філософію органічного землеробства, створивши унікальну модель функціонування землеробства в гармонії з природою. Зазначимо, що філософія органічного землеробства академіка Семена Антоненка базується на трьох принципах: отримання достойного врожаю без використання пестицидів і синтетичних мінеральних добрив, множення родючості ґрунту, збереження біосфери планети. Такий комплексний підхід завдяки удосконаленій технології та застосування новітніх наукових розробок дає можливість отримувати екологічно безпечну продукцію рослинництва і тваринництва, що є запорукою здоров'я та довголіття людини. Оздоровлена земля, відновлена енергія, збереження у природній чистоті навколишнього середовища є видимим рівнем модернізації суспільства, спрямованої на добробут та сталий розвиток цивілізації.

Зазначена модель органічного землеробства має світове значення і є підґрунтям продовольчої місії України. Неможливо не згадати відомо вченого в Україні «хлібного батька», автора всесвітньо відомих сортів пшениці Василя Миколайовича Ремесла (газета «Вечірня Полтава» №8 (1252) за 22 лютого 2017 р.). Чи не найгучнішу і несподівану для планети славу принесли В.М. Ремеслу озима пшениця сорту Миронівська – 808, виведена на землях Миронівського науково-дослідного інституту селекції та насінництва пшениці, що в Київській області. Якщо до того сорти озимки давали по тонні хліба з гектара, то 808-ма – всемеро більше! Не страшні цій пшениці ні морози, ні попухи, ні перезволожені ґрунти. Більше того, створена новинка із сортів пшениці Миронівська – 808 стала найпоширенішою в світі. Досягнутий, згадаймо, ще й світовий рекорд: пшеницею одного сорту – Миронівська – 808 зайнято близько 9 мільйонів гектарів посівних площ. Саме на основі названого сорту виведені чотири сотні нових – висо-

коврожайних, стійких до кліматичних сюрпризів і різних хвороб. Тут, на нашу думку, для продовження такої роботи з селекції сільськогосподарських культур, мають бути гарно підготовлені еколого-безпечні польові території.

Ефективність технічних нововведень є відношенням ефекту від здійснення заходів до затрат на його забезпечення. Сам ефект від впровадження технічних новинок розраховується на всіх етапах реалізації й за весь період здійснення цих заходів і визначається як різниця між вартісною оцінкою результатів та вартісною оцінкою сукупних витрат ресурсів за цей період. Залежно від завдань, які вирішуються, економічний ефект може обчислюватись в одній із двох форм [1]:

а) народногосподарський (загальний ефект за умовами використання нововведень);

б) госпрозрахунковий (комерційний ефект, який одержується окремо розробником, виробником і споживачем нововведень). Народногосподарський економічний ефект обчислюється шляхом порівняння результатів за місцем використання нової техніки, інших нововведень і всіх витрат на їх розробку, виробництво і споживання.

Молоді міністри, що очолюють відповідні міністерства, мають широко інформувати працююче населення України про інновації, які будуть сприяти розвитку економіки і добробуту населення України та сприяти впровадженню їх у практику. Зазначимо, що країни Латинської Америки, які здебільшого спеціалізуються на виробництві низько еластичної продукції (корисні копалини, кава, нафта, м'ясо, пшениця і інше). Саме через це, поки така ситуація буде продовжуватись, Латинська Америка приречена бути бідною. США – заможна держава, тому що вона є крупним виробником високоеластичної продукції (комп'ютери, літаки, автомобілі, найбільше наукоємна техніка).

Саме через ці обставини США процвітають, а американський народ процвітає. Колишній СРСР при радянській владі зумів стати державою «номер два» тільки тому, що було розпочато у 1930-ті роки програму індустріалізації. Крах же розпочався після

того, як із середини 1970-х рр. радянське керівництво надало пріоритет видобутку та експорту нафти (нееластична по доходу продукція). Темпи зростання економічного розвитку відразу падали. Розпочався так званий застій, потім безглузді метання М. Горбачова з перебудовою, сепаратизм і демонтаж колишнього Радянського Союзу за більшовитською «нарізкою» на «союзні республіки». У результаті Радянський Союз було загнано на узбіччя світової цивілізації.

Тільки трьом державам у ХХ ст. завдяки інноваціям в економіці, науці та новітнім технологіям і новій техніці, вдалось вирватись зі стану злиденності і стати економічними лідерами. Це Японія, Південна Корея і Китай. Головною причиною успіху економічного розвитку Японії після Другої Світової війни є координація зусиль держави і бізнесу на основі вироблених програм і планування.

В Україні влада шарахається з однієї ситуації в іншу. Рівень добробуту населення знаходиться у злиденному стані. Ціна на товари широкого вжитку та тарифи доведені до європейського рівня, але зарплата працюючих та пенсії знаходяться на рівні бідних африканських держав. Капітал вивозиться в офшори. Все це не дає можливостей впровадження в економіку інновацій, немає заохочення працюючих до нових розробок, а студентів до якісного навчання. Студенти ВНЗ, з метою виживання, «матаються» на заробітки за кордон, залишаючи аудиторії пустими. Якість випускників як фахівців, у більшості, знаходиться на вкрай низькому рівні. Звідси випливає, що рівень розвитку інновацій та їх впровадження в галузях країни, включаючи медицину та екологію, набагато відстає від уже згаданих країн: США, Японії, Південної Кореї та Китаю та інших розвинених країн Європи і Азії.

Звертаємо увагу читача на те, що науково-технічний потенціал зазнав багато витрат як за рахунок припинення економічно вигідних напрямів наукових досліджень, так і за рахунок виїзду багатьох кваліфікованих вчених й наукових працівників на постійну роботу за кордон. Сьогодні в Україні науково-технічний прогрес, котрий повинен бути головним джерелом

виводу економіки з кризи, подальшого розвитку, на ділі значно поступається за рівнем індустріально розвинутих країнам, інноваційна діяльність розвивається дуже повільно.

Загальні витрати на науково-технічні розробки тільки за останні п'ять – сім років зменшилися в кілька разів, чисельність працівників науково-технічної сфери за минулі роки скоротилася вдвічі. Незважаючи на усі негаразди, наша держава ще має, значний науково-технічний потенціал, за допомогою якого розробляються і впроваджуються нововведення практично в усіх галузях народного господарства України. Проте, на жаль, більшість з них через брак необхідних коштів не реалізується. Зрозуміло, що серед багатьох проблем розвитку будь-якої країни науково-технічний прогрес посідає чільне місце тому, що основним фактором економічного зростання, він дедалі більше впливає на структуру, обсяг та рівень виробництва в усіх сферах народного господарства. Понад 60% зростання валового національного продукту, за даними дослідження західних економістів, пов'язано не з інвестиціями в основний капітал, а з технологічними нововведеннями.

Найбагатші країни світу обов'язково мають розвинену національну інноваційну систему, а світові країни-лідери оцінюються навіть як цілісні інноваційні суспільства. За 50 останніх років 70-80% технічних інновацій виникло саме у цих країнах. Для України, якщо вона прагне бути серед розвинених країн, немає іншого шляху, крім розбудови власної національної інноваційної системи, включаючи екологічні вимоги.

Основним недоліком інноваційної політики, що здійснюється в Україні, залишається її слабка спрямованість на кінцевий економічний результат науково-технологічної діяльності. Навіть ті кошти, що виділяються, досить часто розпоршуються, не утворюючи матеріально-технічного підґрунтя стимулів та необхідних організаційно-технологічних умов ефективної діяльності науково-технічного, виробничого потенціалів. Основні причини істотного скорочення інноваційної активності в екології – зменшення централізова-

них капітальних вкладень та відсутність необхідних фінансових ресурсів у більшості регіонів на покращення екології в Україні, які в період економічних криз відходили від вільних ринкових відносин й приймали адміністративні заходи для виведення країни з кризи. На необхідність заходів адміністративного характеру також указував відомий теоретик і практик Дж.М. Кейнс. Наприклад, повністю схожі по усіх параметрах з українськими, умови розвитку економіки у сусідній Білорусі, яка не пішла шляхом «шокової терапії», а стала регулювати економіку шляхом адміністративної підтримки реального сектору економіки. У результаті економіка не була зруйнована, як в Україні, а її вдалося врятувати й помітно відродити після перших ударів, які були викликані розвалом СРСР та стихійно ринковими, так званими «реформами», й на протязі років забезпечувати щорічний приріст виробництва та ВВП. Причому усе це відбувалося без іноземних кредитів.

Висновки. Облік витрат на здійснення інноваційної та еколого-економічної діяльності підприємствами належним чином не здійснюється. Нами доведено, що в Україні відсутня ефективна діяльність на мікро і макrorівні з дослідження та впровадження інноваційної діяльності в екології та розвитку економіки. Відсутній в Україні динамічний розвиток власного виробництва за рахунок всеохоплюючої підтримки з боку держави; не встановлено жорсткий контроль над банками з відміною комерційної таємниці; за рахунок банківських махінацій, ведеться збагачення олігархів шляхом «одержання грошей з повітря»; в Україні не ліквідована можливість фінансово-спекулятивного пограбування суспільства, встановлення фінансових потоків.

Україна, поки що не стала до інноваційного шляху розвитку в економіці в цілому, включаючи збереження довкілля, та не взяла всього цінного, що нам підходить з досвіду реформ інших розвинених країн. Основними етапами розвитку інноваційної діяльності, особливо у регіонах України, має стати:

– довгострокове прогнозування, тобто розробка комплексного соціально-еконо-

мічного й науково-технічного прогнозу розвитку регіону на довгострокову перспективу з обов'язковим включенням охорони і збереження довкілля (тобто екологічні проблеми);

– формування переліку стратегічних напрямів регіональних програм, пов'язаних з нововведеннями в найважливіших галузях економіки й соціального розвитку, також як продовольча сфера, здорове довкілля, товари народного вжитку, охорони здоров'я, будівельні матеріали та технології, наука і освіта, формування мережі наукових закладів та іншу;

– створення системи органів регулювання інноваційної діяльності, починаючи з структур загальнонаціонального і регіонального рівнів створення органів, які забезпечують контроль та реалізацію відповідних рішень на усіх рівнях управління економікою та екологією;

– створення ефективного механізму концентрації науково-технічних ресурсів на пріоритетних напрямках й об'ємне фінансування інноваційних проектів, включаючи залучення не тільки внутрішньо національних та внутрішньо регіональних, але й зарубіжних фондів, та міжнародних проектів по найбільш капіталомістких напрямках науково-технічного прогресу.

Реалізації інноваційного процесу багато в чому буде сприяти індикативне планування. Невід'ємною складовою ринкової економічної системи є правова, бюджетна та фінансово-кредитна система. Пошуки найбільш вигідних варіантів у міжрегіональному поділі праці, спеціалізації, кооперації та інтеграції виробництва, збуту продукції, вихід на зовнішні ринки є однією з вирішальних проблем інноваційного, регіонального розвитку. Критерієм його узагальнюючої оцінки виступає рівень валового внутрішнього продукту та валової доданої вартості у розрахунку на душу населення кожного економічного регіону. Чим краще діє система управління інноваціями у кожному регіоні, чим повільніше використовується його природно-ресурсний й виробничий потенціал для високоєфективного розвитку властивих йому товаро виробництв та ринків.

Список використаних джерел:

1. Бойчик І. Економіка підприємства: навч. посібник / І.М. Бойчик. – 2-ге вид. – К.: Атіка, 2007. – 528. – С. 246– 262.
2. Бондар І.С. Формування держаної в сфері інноваційної діяльності: навч. посібник / І.С. Бондар, В.Г. Горик, Ю.І. Горбань. – К.: Ліра – К, 2016. – 280 с. – С. 246.
3. Дорогунцов С.И. Инновационная стратегия и тактика в экономике регионов Украины / С.И. Дорогунцов, В.С. Яцков // Материалы VIII Международной научно-практической конференции «Актуальные вопросы развития инновационной деятельности». – Симферополь: Таврия, 2004. – С.105–109.
4. Онікієнко В.В. Інноваційна парадигма соціально-економічного розвитку України / В.В. Онікієнко, П.М. Ємельяненко, І.В. Терон. – К.: РВПС України НАНУ, ТОВ «Майстерня книги». 2006. – 479 с.
5. Озеран В. Актуальні проблеми обліку витрат на інновації / В. Озеран, В. Гик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 12. – С. 21–29.
6. Осицький В.П. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики: монографія / В.П. Осицький. – К.: ІФЕ УААН, 2003. – 412 с.
7. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: підручник / Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко, Л.О. Каніщенко [та ін.]: За ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища шк., Знання, 1997. – 743 с. – С. 118; С. 656–662.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про координаційні умови пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки» від 1 вересня 1998 р. № 609 // Збірник законодавчих та нормативних актів України в сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: Укр. Інтен, 1998. – С. 98– 100.
9. Савченко О.Ф. Екологічна економіка: навч. посібник / О.Ф. Савченко, О.І. Дацій. – К.: ТОВ «ДКС центр», 213. – 302 с. – С. 280–294.
10. Статистичний щорічник України за 2014 рік / за ред. Жук І.М. – К., 2015. – 585 с. – С. 314.
11. Уильям И. Инвестиции / И. Уильям, Ф. Шарп, Дж. Гордон, А. Дисеффи, В. Бейли – М.: Инфра-М, 1997. – 1027 с.

Datsii O., Servetsky I. Innovative development of mechanisms of public management of environmental safety in the conditions of scientific and technical progress

The article emphasizes the need to identify the main aspects for the transition from a centralized economy to a knowledge economy, which may be the result of innovative renewal of fixed assets and green technologies that will lead to positive organizational change over time. The authors focused on different models of innovative development depending on the state of scientific and technical potential and specific problems facing society. It is noted that economic innovations determine positive changes in the financial, payment, accounting, general sphere of activity, and environmental – which reduce or prevent the negative impact of production on the environment, including green investment.

The purpose of the work is a study of innovations in the development of scientific and technological progress in Ukraine and in ensuring the competitiveness of products based on energy-saving and green technologies.

Methodology. Assessing the catastrophic nature of modern methods of economic development, the depletion of natural resources and the relationship of all environmental and economic processes, has become an important reason for finding methods of balanced development of society. One of such methods of ensuring the balanced development of society is ecological innovations. Today, managerial decision-making is based on the latest developments in all areas. Therefore, scientific and technological progress and innovation play a very important role in all spheres of life of the state. Modern conditions of development and global challenges encourage countries to actively implement innovations, especially – environmental, because today their implementation is the key to socio-economic well-being of society.

Scientific novelty. is to implement the main aspects of innovation, which are the basis of the active force of scientific and technological progress and progress for the preservation of the natural environment.

Conclusions. The cost of innovation and environmental economic activities of enterprises is not properly accounted for. We have proved that in Ukraine there is no effective activity at the micro and macro levels for research and implementation of innovative activities in

ecology and economic development. There is no dynamic development of Ukraine's own production due to comprehensive support from the state; strict control over banks with the abolition of trade secrets has not been established; due to bank fraud, the oligarchs are enriched by "getting money from the air"; in Ukraine the possibility of financial and speculative robbery of society, establishment of financial flows has not been eliminated. Ukraine has not yet embarked on an innovative path of development in the economy as a whole, including environmental protection, and has not taken all the valuable things that come to us from the experience of reforms in other developed countries.

The main stages of development of innovation, especially in the regions of Ukraine, should be:

– long-term forecasting, ie the development of a comprehensive socio-economic and scientific and technical forecast for the long-term development of the region with the mandatory inclusion of protection and preservation of the environment (ie environmental issues);

– formation of the list of strategic directions of the regional programs connected with innovations in the most important branches of economy and social development, as well as food, healthy environment, consumer goods, health care, building materials and technologies, science and education, formation of a network of scientific institutions and other;

– creation of a system of bodies regulating innovation activity, starting from the structures of the national and regional levels, creation of bodies that ensure control and implementation of relevant decisions at all levels of economic and environmental management;

– creation of an effective mechanism for concentrating scientific and technical resources in priority areas and large-scale funding of innovation projects, including attracting not only domestic and intra-regional but also foreign funds, and international projects in the most capital-intensive areas of scientific and technological progress. Indicative planning will greatly contribute to the implementation of the innovation process.

The legal, budgetary and financial-credit system is an integral part of the market economic system. The search for the most profitable options in the interregional division of labor, specialization, cooperation and integration of production, sales, access to foreign markets is one of the crucial problems of innovative, regional development. The criterion of its generalized assessment is the level of gross domestic product and gross value added per capita of each economic region. The better the innovation management system in each region, the slower its natural resource and production potential is used for the highly efficient development of its own products and markets.

Key words: *innovation, technological progress, preservation of the environment, development of domestic production and society.*